

## POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

**Typ posudku:** oponentský

**Autor/ka práce:** Tereza Barešová

**Název práce:** Auto – sluha nebo pán?

**Vedoucí práce:** Mgr. Tomáš Holeček, Ph. D.

**Oponent/tka:** Mgr. Miroslav Grznár

**Navržené hodnocení:** velmi dobře

**Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.**

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Výzkumné otázky jsou jasně formulovány. V práci ale chybí jejich explicitní zodpovězení, jakkoli v 3. části práce a jejím závěru autorka naznačuje, jakým způsobem by tyto otázky zodpověděla. Práce je velmi přehledně strukturována.

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Rozsah použité literatury je přijatelný. Najdeme zde i jednu anglickou učebnici metodologie, jejíž význam je ale pro vlastní práci okrajový.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Autorka kombinuje strukturované individuální dotazování a zúčastněné pozorování, což je působivé. Jiné zdroje dat ovšem absentují. Autorka pro rozhovor sestavila seznam otázek, jejichž výběr je velmi podrobně komentován. Pokud jde o metodologii, sběr i analýza dat zůstává intuitivní, protože autorka užívá pouze částečných prepisů a nepoužívá žádné analytické kódování, nebo modely jednání sloužící k systematizaci sebraných dat.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Kvalita argumentů je celkově spíše dobrá, zvláště v teoretické části. Je ale třeba poznamenat, že teorie, na nichž je práce založena, jsou přebírány poněkud nekriticky.

Argumentačně nejslabší místo práce se váže na autorčinu interpretaci výroků informantů o časové výhodnosti užívání automobilů. Zde autorka bez dalšího ověřování konstatuje, že informant vypovídající o kontrastu mezi rychlostí auta oproti pomalosti MHD přehání, aniž by ověřovala reálný rozdíl časové náročnosti obou forem dopravy (s. 18). Údajnou „bagatelizaci“ nevýhod používání auta autorka dále komentuje: „...lidé do určité míry bagatelizují ty aspekty auta, které je v nějakém ohledu zpomalují, omezují či časově znevýhodňují. A ač někteří z nich přiznávají, že mají

*problémy s parkováním nebo obtížně průjezdnými silnicemi, všichni se nakonec na tyto podmínky adaptují. Přizpůsobí se situaci, která se pro ně po čase stane běžnou rutinou, a na které už nevidí nic neobvyklého.*“ (s. 25) Zdůraznění nereflexivní adaptace na podmínky by bylo na místě v případě, že by se dalo prokázat, že automobilová doprava je ve skutečnosti časově náročnější než městská hromadná doprava. Není-li tomu tak, nemusí jít o „bagatelizaci“ a nereflexivní adaptaci na podmínky, ale o reflexivní vědomí časové výhodnosti používání automobilu navzdory občasným obtížím spojeným s parkováním a kolonami. Tyto jevy pro informanty nemusely být podstatné, a proto moli vypovídat zjištěným způsobem. Tyto interpretace tedy působí poněkud svévolně, ale celkově jde o výjimku.

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Ano.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Práce přesvědčivě splňuje téměř všechny formální nároky. Výjimkou jsou pouze občasná překlepy nebo zdvojení slov, které ovšem nejsou tak časté, aby to mělo vliv na hodnocení celkové kvality práce.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

Hlavní přednost práce spočívá v dobrém sepětí teorie a výzkumné práce na úrovni položených otázek. Díky povaze teoretických předpokladů to práci dodává mírně angažovaný charakter. Hlavní výhradu je možné vznést vůči poměrně nekritickému přijetí teoretických předpokladů, které vedou autorku k etickému typu výzkumu s předem stanoveným seznamem otázek a kategorií analýzy a který vylučuje na okraj dnes v sociologii převládající emický přístup, který by se orientoval na zjišťování kategorií vnímání samotných informantů a teprve následně by tyto kategorie konfrontoval s teorií. Zřejmě i díky tomu chybí plastičtější zachycení vztahu jednotlivých informantů k jejich autu, stejně jako řada kontextů, které jsou zanedbány ve prospěch přepravy z práce a do práce, jako třeba dovolená, nebo nakupování.

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

Je tedy moderní člověk pánem, nebo otrokem automobilu?

Jakým způsobem byla analyzována sebraná data?

Souhlasí autorka s Kellerovým tvrzením, že „Auto se stalo drogou a lidé ho užívají, i když na to doplácí“ [Keller 1995:43 cit. dle s. 7 práce] ? Platí to opravdu pro všechny řidiče stejně?

Je moderní společnost bez automobilů možná? Existují nějaké smysluplné alternativy?

Celkové hodnocení práce:

Práce je celkově kvalitní. Vyniká dobrou čtivostí a přehlednou strukturou. Rozsah užití literatury je vyhovující. Autorka sestavila teoretický základ práce z děl několika sociologů, kteří nahlízejí automobilismus spíše kriticky, což práci dává mírně angažovaný nádech. Dominují pojmy adaptace a automatismus. Na výzkumu je třeba ocenit zajímavou kombinaci hloubkových rozhovorů a zúčastněného pozorování, která obohacuje i interpretační část práce. Slabou stránkou práce je

ovšem její etický charakter, tj. teoretické teze nejsou v rámci výzkumu zpochybňovány, či potvrzovány výpověďmi informantů, ale spíše určují, na co se autorka při výzkumu soustředí a co tedy nakonec i nachází. V případě emického typu výzkumu by autorka mohla např. ukázat, že kritický přístup použitých teoretiků je na místě pouze v některých případech a že automobil nemusí být pouze „protetický stroj“, ale může být vnímán třeba jako umělecký předmět, nebo společník při cestách za dobrodružstvím atd. V práci dále nalezneme dobré zdůvodnění při výzkumu pokládaných otázek, ale na druhou stranu popis analýzy dat chybí. Výzkumné otázky jsou zodpovězeny pouze implicitně. Z těchto důvodů práci hodnotím jako velmi dobrou.

Datum:

Podpis: